

„LACUL” lui Ceaikovski

Doina MOGA

Pe parcursul carierei mele am văzut numeroase și diferite variante coregrafice ale baletului cu lebede. Unele mi-au plăcut mai mult, altele mai puțin, dar lipită de suflet mi-a rămas cea semnată de Oleg Danovschi. De altfel, versiunea lui a emoționat și încântat publicul românesc și de pretutindeni timp de cinci decenii, stabilind astfel și recordul de cel mai longeviv și aplaudat spectacol al instituției în cauză. De aceea, nu-mi imaginam că mă va mai interesa sau captiva vreun LAC nou. Și totuși s-a întâmplat aici, la Opera Națională în aprilie 2008 când am văzut premiera cu noua montare în coregrafia și regia lui Gheorghe Iancu. Mi-a plăcut atunci. Mi-a plăcut și acum, când împreună cu o sală arhiplină, l-am revăzut în seara zilei de 15 septembrie. Este o versiune originală, imaginativă, cu teză filozofică, chiar existențială, complexă, oarecum cinematografică și simbolistică. Este colorată, armonică, distinctă și cuprinde, pe lângă dansurile clasice din coregrafia lui Petipa, partituri ingenioase realizate printr-un vocabular prețios, cu nuanțe și atitudini coregrafice, de mare adâncime spirituală, atât pentru ansamblu cât și pentru soliști. Acum, ca și atunci, m-au impresionat în mod deosebit două *pas des deux*-uri care, în pofida complexității și simbolisticii lor, au captivat atenția și admirația tuturor privitorilor, indiferent dacă erau cunoscători sau nu. Ceea ce mi se pare foarte important. Primul, este cel al prințului Sigfried cu alter ego-ul său personificat de vrăjitorul Deirgeis, conceput cu un elevat simț al combinației de mișcări neo-clasico-moderne, de o rară plasticitate, talmăcit destul de modest de Valentin Stoica și Gigi Ungureanu. Al doilea, cel dintre Vrăjitor și Regină, unde elementele moderne devin calde, senzuale chiar și fericit înrudite cu vigoarea clasică îmbrăcată în armonii de rezonanță simfonică, este realmente o capodoperă coregrafică. Iar interpretarea celor doi soliști - Adela Crăciun - încântătoare, cu o tehnică remarcabilă și o expresivitate artistică de mare rasă, împreună cu Gigi Ungureanu – abil partener, a fost pur și simplu magistrală. Totodată s-au putut auzi, pentru unii în premieră absolută, fragmente muzicale din partitura originală a lacului ceaikovskian (dansul rus, *pas de deux*-ul din actul trei) care adaugă parcă un plus de vrajă discursului muzical, ceea ce nu părea a fi posibil. Și totuși, datorită intuiției și înțelegerii spiritului compozitorului, Gheorghe Iancu redă acestui BALET mirajul atât de bine exprimat în cuvinte de dirijorul Tiberiu Soare: „poate că în *Lacul Lebedelor* nu există personaje. Sunt doar suflete care dansează”. Costumele italienei Luisa Spinatelli, plasate undeva în secolul XIX, rafinate, cu modele și culori aristocratice, ce au îmbrăcat balerinele până la glezne (actul I), conferindu-le astfel o notă de fin romantism, sau cele viu, dar nu țipătoare colorate, cu pelerine lungi și pălării fanteziste din petrecerea mascată, reliefând zborul și mirajul aripilor, împreună cu scenografia simplă dar de mare efect, au povestit aproape singure fantezii suprarealiste în care visele se contopesc cu realitatea. În ceea ce-i privește pe interpreți aș spune că s-au descurcat bine toți. Doar că vedetele incontestabile ale seriei au fost Vlad Toader – „Bufonul” cu tehnica și carisma lui recunoscută și,

Adela Crăciun – REGINĂ atât la propriu, cât și la figurat. Ansamblul, la început confuz, apoi ceva mai adunat, nu a oferit spectaculosul de la premieră, parând deja obosit, iar orchestra, deși într-o formă acceptabilă, mai aducea pe ici pe colo cu câte o fanfară. Deh! O fi fost vacanța prea lungă. Dirijorul Tiberiu Soare, pe care sincer îl apreciez, i-aș aminti că nu e suficient să știi muzică ca să dirijezi balet. Trebuie să le înțelegi profund pe amândouă, pentru ca altfel apar acele prea mari diferențe de tempo, inadvergente și decalaje, ce deranjează un public avizat. Oricum, una peste alta, spectacolul cu *Lacul Lebedelor* de la Opera Națională din București a avut succes. S-a aplaudat mult, îndelung și lumea nu se dădea plecată din sală, de pară ar fi așteptat bisuri cu părțile lui cele mai reușite.

Celan la București

Mariana NICOLESCO

Am trăit prima reprezentație cu *Celan* de Peter Ruzicka, la Opera Națională din București, un moment cu totul deosebit. Și asta pentru că muzica scrisă de compozitorul german e interesantă, intensă, pentru că interpretarea soliștilor, a orchestrei și corului au fost desăvârșite. Și pentru că soprana Aurelia Florian, pe care am pregătit-o pentru rolul Cristinei, soția poetului, și care debuta într-o creație contemporană, a depășit toate așteptările.

Destinul tragic al lui Paul Celan, care l-a inspirat pe compozitor, s-a aflat poate pentru prima dată, cu prilejul Festivalului “George Enescu” din acest an, în atenția publicului românesc, în timp ce poetul de origine română are de mult timp în Occident reputația de mare artist.

Pentru Aurelia Florian interpretarea unui rol dintr-o creație contemporană nu putea fi decât un pariu extraordinar, căci se găsea în fața unei scriituri cu care nu era obișnuită și în contextul prestigios al unei premiere absolute în România.

Aurelia interpretase strălucit opere de belcanto, ca Reginele donizettiene *Anna Bolena*, *Maria Stuarda* și Elisabetta I din *Roberto Devereux*, se bucurase de un mare succes în *Tripticul puccinian Il Tabarro*, *Suor Angelica*,

Gianni Schicchi, și acum se afla în fața unui univers muzical cu totul nou, ceea ce desigur că o preocupa.

I-am amintit în câte creații în premieră absolută a triumfat Hariclea Darclée, de premierele mondiale în care am cântat eu însămi partea sopranei, fie că era vorba de *Seven Gates of Jerusalem* de Penderecki la împlinirea a 3000 de ani ai Orașului Sfânt, fie de *La Vera Storia* de Berio la Teatrul alla Scala din Milano.

Formată de mine și câștigătoare a *Marelui Premiu Darclée* al Concursului Internațional de Canto purtând numele legendarei soprane, i-am spus că merita să facă tot ce stătea în mijloacele ei pentru a continua această prestigioasă tradiție.

Depășită timiditatea inițială în abordarea unui repertoriu nou pentru ea, convinsă de mine că o partitură contemporană trebuie cântată nu “modernist”, ci cu aceeași pasiune, cu aceleași rigori de stil ca muzica barocă, romantică sau veristă, cu o eleganță belcantistă pe cât posibil, Aurelia a asimilat creația lui Peter Ruzicka și, pregătind noi împreună premiera în care avea să strălucească, a reușit într-adevăr să cânte pagini contemporane la altitudinea pe care numai belcanto o impune.

Lucru pe care avea să-l noteze cu încântare Peter Ruzicka, după cum mi-a mărturisit el însuși la finele spectacolului.

După această prezentare în versiune de concert, aștept cu încredere premiera scenică a operei, care va intra în repertoriul Operei Naționale din București începând din 2010.

Călătorind pe “Drumul mătăsii”

Anca FLOREA

Probabil că mulți melomani ar fi dorit să-l asculte pe celebrul violoncelist Yo Yo Ma într-un recital sau concert cu opusuri din marea literatură universală, dar de această dată a propus, în Festival, un proiect inedit, derulat în varii feluri, alături de al său “The Silk Road Ensemble” – o călătorie muzicală de-a lungul continentelor, în sonorități orientale, arabe sau mexicane, venite parcă din alte vremuri. Atmosfera creată chiar de cantilena superb țesută de Yo Yo Ma cu finețe și nostalgie (amintind surprinzător de melopeea doinită de pe la noi) a purtat publicul ce invadează sala Operei Naționale în “tunelul timpului”, ascultând o muzică poate stranie, dar fascinantă, cântată pe instrumente clasice (vioară, violă, violoncel, contrabas), dar mai ales pe cele care răsunau poate în nemărginirea Chinei, în Țara Soarelui Răsare sau în liniștea palatelor persane. Chiar și titlurile pieselor incluse în program au ceva din calmul atemporal al meditației eterne, al contemplării și introspecției, până și amplul solo de percuție (tabla) susținut performant de Sandeep Das a surprins prin structurile minimaliste și repetitive, sugerând cumva infinitul, deși pentru unii s-a tradus prin... monotonie. Liniștea totală, suspendată, în care spectatorii au ascultat suita *Drumul mătăsii* (improvizația *Vânturi rățăitoare*, apoi *Munții sunt departe* și *Orașul liniștit* de Kayhan Kalhor, *Zmeul albastru* de Wu Tong, *Saidi Swing* de Shane Shanahan, *Vals arabesc* de Rabih Abou-Khalil, *Sulvasutra* de Evan Zyporyn, *Air to Air* de Osvaldo Golijov), a confirmat din plin și atractivitatea demersului muzical, dar și faptul că interpreții au reușit să îi transporte într-o lume care se revela ca în poveștile din *O mie și una de nopți*.

În partea a doua a seriei, ritmurile alerte și un plus de diversitate coloristică au stârnit entuziasmul celor care, citind prezentarea ansamblului, se așteptau poate și la sunuri de jazz, dar au întâlnit “ceva” cu totul nou, cuceritor nu doar prin originalitate și prin performanța instrumentiștilor, ci tocmai pentru că, timp de două ore, au fost atrași într-o altă dimensiune, într-o lume pe care noi, europenii, ne tot străduim să o înțelegem, pentru că e... “altfel”. În treacănt fie spus, avem compozitori (mai curând... compozitoare) care apelează de câțiva ani la asemenea instrumente ce aduc, discret și pregnant deopotrivă, un abur de poveste. Pentru că și în acea seară, urmând “drumul mătăsii”, am trăit o poveste.

Un proiect născut din dorința de a studia circulația și interferența ideilor și sonorităților în diferite culturi de-a lungul “drumului mătăsii”, din Asia în Europa, imaginat de Yo Yo Ma, având deci toate datele interioare pentru a percepe și transmite asemenea conexiuni, afirmând că “trăim într-o lume a interdependențelor și cred că muzica poate acționa ca un magnet ce adună oamenii împreună. Prin ascultarea și învățarea vocilor muzicii tradiționale autentice, începem să fim capabili să susținem lumile pe care le reprezintă. Dacă interacționăm cu tradițiile muzicale nefamiliare nouă, întâlnim voci care nu aparțin exclusiv unei singure comunități. Și descoperim translatarea unora care aparțin unei singure lumi.”